

The Holy See

FRANCISZEK

KONSTYTUCJA APOSTOLSKA

EPISCOPALIS COMMUNIO

O SYNODZIE BISKUPÓW

1. Wspólnota biskupów (*Episcopalis communio*), z Piotrem i pod Piotrem ukazuje się szczególnie przez Synod Biskupów, ustanowiony przez papieża Pawła VI, w dniu 15 września 1965 r., który należy do najcenniejszego dziedzictwa Soboru Watykańskiego II^[1]. Od tej pory Synod, nowy w swojej instytucji, ale starożytny w swojej inspiracji, zapewnia Biskupowi Rzymskiemu efektywną współpracę, w ustalony przez niego sposób, w najważniejszych kwestiach, czyli takich, które wymagają szczególnej wiedzy i roztropności dla dobra całego Kościoła. Zatem Synod Biskupów „podejmujący zadania całego episkopatu katolickiego, oznacza zarazem, że wszyscy biskupi we wspólnocie hierarchicznej uczestniczą w trosce o cały Kościół”^[2].

W ciągu ponad pięćdziesięciu lat zgromadzenia Synodu okazały się cennym narzędziem wzajemnego poznania między biskupami, wspólnej modlitwy, lojalnej konfrontacji, pogłębienia doktryny chrześcijańskiej, reformy struktur kościelnych i krzewienia działalności duszpasterskiej na całym świecie. W ten sposób zgromadzenia te nie tylko ukształtowały się jako uprzywilejowane miejsce interpretacji i recepcji bogatego nauczania soborowego, ale dały także poważny impuls dla dalszego nauczania papieskiego.

Również dzisiaj, w historycznej chwili, gdy Kościół wchodzi w „nowy etap ewangelizacji”^[3], który wymaga od niego, aby ukonstytuował się „we wszystkich regionach ziemi w «permanentnym stanie misji»”^[4], Synod Biskupów jest wezwany, podobnie jak każda inna instytucja kościelna, by stawać się bardziej „odpowiednim kanałem, bardziej do ewangelizowania dzisiejszego świata, niż do zachowania stanu rzeczy”^[5]. Konieczne jest przede wszystkim, jak już tego sobie życzył Sobór, aby Synod, mając świadomość, że „troska o głoszenie Ewangelii na całym świecie należy

przede wszystkim do kolegium biskupów”, zaangażował się w promowanie „szczególnie działalności misyjnej, najważniejszego i najświętszego zadania Kościoła”[6].

2. Za sprawą Opatrzności ustanowienie Synodu Biskupów miało miejsce w kontekście ostatniego zgromadzenia powszechnego. Istotnie, Sobór Watykański II, „idąc w ślady Soboru Watykańskiego I”[7], pogłębił, w ramach autentycznej tradycji kościelnej, doktrynę o naturze posługi biskupiej, koncentrując się szczególnie na jej sakramentalności i jej charakterze kolegialnym[8]. W ten sposób ukazano definitywnie wyraźnie, że każdy biskup posiada równocześnie i nierozdzielnie odpowiedzialność za Kościół partykularny, powierzony jego opiece duszpasterskiej oraz za troskę o Kościół powszechny[9].

Ta troska, która wyraża wymiar ponad diecezjalny *posługi* biskupiej, jest wypełniania uroczyste w szacownej instytucji Soboru Powszechnego, a wyraża się również we wspólnym działaniu biskupów rozproszonych po całym świecie, działaniu, które powinno być zorganizowane albo dobrowolnie przyjęte przez Biskupa Rzymskiego[10]. Nie można zapominać, że do jego kompetencji należy, w zależności od potrzeb Ludu Bożego, określanie oraz promowanie form, poprzez które kolegium biskupów mogłoby wykonywać swoją władzę nad Kościołem powszechnym[11].

Podczas debaty soborowej, wraz z dojrzewaniem doktryny na temat kolegialności biskupiej, wiele razy pojawiał się postulat powiązania posługi niektórych biskupów z powszechną posługą Biskupa Rzymskiego, w formie stałego organu centralnego, pozostającego poza dykasteriami Kurii Rzymskiej, który byłby w stanie zmanifestować, także poza uroczystą i nadzwyczajną formą Soboru Powszechnego, troskę kolegium biskupów o potrzeby Ludu Bożego i komunii między wszystkimi Kościołami.

3. Akceptując te inspiracje, w dniu 14 września 1965 r. Paweł VI zapowiedział ojcom soborowym, zebranych na otwarciu czwartej sesji Soboru Powszechnego, decyzję o utworzeniu – z własnej inicjatywy i mocą swej władzy – ciała zwanego Synodem Biskupów, który „składając się z biskupów mianowanych w przeważającej części przez Konferencje Episkopatów, za naszą aprobatą zostanie zwołany, zależnie od potrzeb Kościoła, przez Biskupa Rzymskiego, aby służyć mu konsultacją i współpracą, kiedy, dla ogólnego dobra Kościoła, może to wydawać się jemu odpowiednie”.

W motu proprio *Apostolica sollicitudo*, ogłoszonym następnego dnia, ten sam papież ustanowił Synod Biskupów, stwierdzając, że ponieważ dzięki niemu „Biskupi wybrani z różnych stron świata świadczą Najwyższemu Pasterzowi Kościoła wydatną pomoc, zostaje on ustanowiony w taki sposób, aby był: 1) centralną instytucją kościelną; 2) reprezentującą cały Episkopat Katolicki; 3) z natury swojej trwałą; 4) co do struktury, wypełniającą swoje zadanie w sposób tymczasowy i okazjonalny”[12].

Synod Biskupów, którego nazwa nawiązywała ideowo do starożytnej i bogatej tradycji synodalnej Kościoła, bardzo poważanej, zwłaszcza w Kościołach Wschodu, miała normalnie pełnić rolę konsultacyjną, oferując Biskupowi Rzymskiemu pod tchnieniem Ducha Świętego, informacje i rady dotyczące różnych kwestii kościelnych. Jednocześnie Synod mógłby również korzystać z władzy decydującej, w każdym przypadku, gdyby Biskup Rzymski zechciał mu ją przyznać[13].

4. Paweł VI, w akcie ustanowienia Synodu jako „stałej specjalnej Rady Biskupów”, oświadczył iż jest świadomy, że „podobnie jak wszystkie inne instytucje ludzkie, może z biegiem czasu przybierać on coraz to doskonalszą formę”[14]. Do tego późniejszego rozwoju przyczyniły się, z jednej strony, postępująca recepcja owocnego nauczania soborowego na temat kolegalności biskupiej, a z drugiej strony doświadczenie wielu zgromadzeń synodalnych, jakie odbywały się w Wiecznym Mieście, począwszy od 1967 r., w którym zostało również opublikowane stosowne *Ordo Synodi Episcoporum*.

Także po promulgacji Kodeksu Prawa Kanonicznego oraz Kodeksu Kanonów Kościołów Wschodnich, które włączyły Synod Biskupów do prawa powszechnego[15], nadal rozwijał się on stopniowo, aż po ostatnie wydanie *Ordo Synodi*, ogłoszone przez Benedykta XVI w dniu 29 września 2006 r. W szczególności ustanowiono i stopniowo wzmocniono w jego funkcjach Sekretariat Generalny Synodu Biskupów, który składa się z Sekretarza Generalnego oraz specjalnej Rady Biskupów, aby lepiej była zapewniana konstytutywna stabilność Synodu w okresach między różnymi zgromadzeniami synodalnymi.

W minionych latach stwierdziwszy skuteczność działań Synodu w obliczu problemów, które wymagają zgodnych i podejmowanych w odpowiednim momencie działań pasterzy Kościoła, wzrosło pragnienie, aby Synod stał się jeszcze bardziej szczególnym przejawem skutecznej realizacji troski episkopatu o wszystkie Kościoły. Już Jan Paweł II stwierdził: „być może, iż instrument ten będzie jeszcze można ulepszać. Być może, iż kolegalna odpowiedzialność pasterska jeszcze pełniej może się w Synodzie wyrażać”[16].

5. Z tych powodów od samego początku mojej posługi Piotrowej, zwróciłem szczególną uwagę na Synod Biskupów, ufając, że „będzie się nadal rozwijał, aby jeszcze lepiej sprzyjać dialogowi i współpracy biskupów między sobą i z Biskupem Rzymu”[17]. Aby ożywić to dzieło odnowienia konieczne jest silne przekonanie, że wszyscy pasterze są ustanowieni, aby służyć świętemu Ludowi Bożemu, do którego sami należą, na mocy sakramentu Chrztu.

Z pewnością jest prawdą, jak uczy Sobór Watykański II, że „Biskupom nauczającym w komunii z Biskupem Rzymu należy się od wszystkich szacunek jako świadkom Boskiej i katolickiej prawdy; wierni zaś powinni zgadzać się ze zdaniem swojego biskupa w sprawach wiary i moralności, wyrażonym w imieniu Chrystusa, i trwać przy nim w religijnej uległości ducha”[18]. Ale równie prawdziwe jest to, że „życie Kościoła i życie w Kościele jest dla każdego biskupa warunkiem wypełniania misji nauczania”[19].

W ten sposób biskup jest zarówno nauczycielem, jak i uczniem. Jest nauczycielem, gdy obdarzony specjalną pomocą Ducha Świętego, przekazuje wiernym słowo prawdy w imieniu Chrystusa, głowy i pasterza. Ale jest także uczniem kiedy, wiedząc, że każdy ochrzczony został obdarzony Duchem Świętym, słucha głosu Chrystusa mówiącego przez cały Lud Boży, czyniąc go „nieomylnym in credendo”[20]. Istotnie „ogół wierzących, mających namaszczenie od Świętego (por. 1 J 2, 20.27), nie może zbłądzić w wierze i tę swoją szczególną właściwość ujawnia przez nadprzyrodzony zmysł wiary całego ludu, gdy «poczynając od biskupów aż po ostatniego z wiernych świeckich», ujawnia on swą powszechną zgodność w sprawach wiary i moralności”[21]. Dlatego biskup jest powołany, „aby wędrować z Ludem Bożym: iść na czele, wskazując szlak, wskazując drogę; iść pomiędzy, aby wzmacniać jedność; iść na końcu, zarówno po to, aby nikt nie został w tyle, ale przede wszystkim, aby iść za intuicją, z jaką Lud Boży szuka nowych dróg. Biskup, który żyje pośród wiernych, ma otwarte uszy, aby słuchać tego, «co mówi Duch do Kościołów» (Ap 2, 7), i «głosu owiec», również poprzez takie instytucje diecezjalne, które mają za zadanie doradzać biskupowi, prowadząc dialog szczery i konstruktywny”[22].

6. Także Synod Biskupów powinien stawać się coraz bardziej uprzywilejowanym narzędziem słuchania Ludu Bożego: „Dla ojców synodalnych prosimy Ducha Świętego przede wszystkim o dar słuchania: słuchania Boga, aż po usłyszenie z Nim krzyku ludu; słuchania ludu, aż po odkrycie w nim tego, do czego wzywa nas Bóg”[23].

Synod, chociaż w swym składzie kształtuje się zasadniczo jako organizm episkopalny, nie żyje jednak oddzielony od reszty wiernych. Wręcz przeciwnie, jest to odpowiednie narzędzie, aby dać głos całemu Ludowi Bożemu właśnie przez biskupów, ustanowionych przez Boga jako „autentyczni stróże, interpretatorzy i świadkowie wiary całego Kościoła”[24], ukazując się od jednego zgromadzenia do drugiego jako wymowny wyraz synodalności, będącej „konstytutywnym wymiarem Kościoła”[25].

Dlatego, jak powiedział Jan Paweł II, „każde Zgromadzenie Ogólne Synodu Biskupów jest głębokim doświadczeniem eklezjalnym, choć jego formy proceduralne można wciąż udoskonalać. Biskupi zgromadzeni na Synodzie reprezentują przede wszystkim własne Kościoły, jednakże mają na uwadze również stanowisko Konferencji Episkopatów, przez które zostali wyznaczeni i których opinie odnośnie do omawianych kwestii przekazują. Wyrażają oni tym samym zdanie hierarchicznego ciała Kościoła i w pewnym sensie chrześcijańskiego ludu, którego są pasterzami”[26].

7. Historia Kościoła obszernie świadczy o znaczeniu procesu konsultacyjnego, służącego poznaniu opinii pasterzy i wiernych w tym, co dotyczy dobra Kościoła. Zatem wielkie znaczenie ma również i to, aby podczas przygotowywania zgromadzeń synodalnych szczególną uwagę zwracano na konsultacje ze wszystkimi Kościołami partykularnymi. W tej pierwszej fazie, biskupi idąc za wskazaniem Sekretariatu Generalnego Synodu, niech przedkładają kwestie, które mają być podejmowane podczas zgromadzenia synodalnego kapłanom, diakonom i wiernym świeckim

swoich Kościołów, czy to indywidualnie czy też zrzeszonym w stowarzyszeniach, nie pomijając cennego wkładu, jaki mogą wnieść, zarówno mężczyźni, jak i kobiety konsekrowane. Przede wszystkim zasadnicze znaczenie może mieć wkład organizmów uczestniczących Kościoła partykularnego, zwłaszcza Rady Kapłańskiej i Rady Duszpasterskiej. Począwszy od nich może naprawdę „zacząć nabierać kształtu Kościół synodalny”[27].

Po konsultacji wiernych, następuje podczas celebracji każdego zgromadzenia synodalnego rozeznanie ze strony pasterzy do tego wyznaczonych, zjednoczonych w poszukiwaniu konsensusu, który nie wypływa z logiki ludzkiej, ale wspólnego posłuszeństwa Duchowi Chrystusa. Zwracając uwagę na *sensus fidei* Ludu Bożego - „który powinni umieć z rozwagą odróżniać od często zmieniających się nurtów opinii publicznej”[28], członkowie zgromadzenia przedstawiają Biskupowi Rzymskiemu swoją opinię, aby mogła ona pomóc mu w jego posłudze Pasterza powszechnego Kościoła. W tej perspektywie fakt, że „Synod spełnia zwykle jedynie funkcję doradczą, nie umniejsza jego znaczenia. W Kościele bowiem celem każdego organu kolegiального, doradczego czy z głosem decydującym, jest zawsze poszukiwanie prawdy lub działanie dla dobra Kościoła. Natomiast odnośnie do weryfikacji samej wiary, *consensus Ecclesiae* nie jest wynikiem liczenia głosów, lecz owocem działania Ducha Świętego, będącego duszą jedynego Kościoła Chrystusowego”[29]. Dlatego też głos Ojców synodalnych, „jeśli jest moralnie jednomyślny, posiada kościelny ciężar jakościowy, przekraczający czysto formalny wymiar głosu doradczego”[30].

Wreszcie, po celebracji zgromadzenia Synodu powinna nastąpić faza jego realizacji, aby we wszystkich Kościołach partykularnych wszcząć recepcję wniosków Synodu, zaakceptowanych przez Biskupa Rzymskiego w taki sposób, jaki uzna on za najdogodniejszy. W związku z tym należy pamiętać, że „kultury bardzo różnią się między sobą i każda ogólna zasada [...] potrzebuje inkulturacji, jeśli ma być przestrzegana i stosowana w życiu”[31]. Tak więc okazuje się, że proces synodalny ma nie tylko swój punkt wyjścia, ale również swój punkt dotarcia w Ludzie Bożym, na który powinny zstąpić dary łaski udzielone przez Ducha Świętego, poprzez kolegialne zgromadzenie pasterzy.

8. Synod Biskupów, który z Soboru Powszechnego czerpie „w pewien sposób obraz” i odzwierciedla jego „ducha i metodę”[32], składa się z biskupów. Jednakże, jak miało to już miejsce na Soborze[33], na zgromadzenie synodalne mogą zostać wezwani niektórzy inni, nie obdarzeni posługą biskupią, a których rola jest okresowo określana przez Biskupa Rzymskiego. W związku z tym należy szczególnie rozważyć wkład, jaki mogą wnieść ci, którzy należą do instytutów życia konsekrowanego i stowarzyszeń życia apostołskiego.

Oprócz członków w zgromadzeniu synodalnym mogą uczestniczyć, jako zaproszeni i bez prawa głosu eksperci (*Periti*), którzy współpracują przy redagowaniu dokumentów; audytorzy (*Auditores*), którzy posiadają szczególne kompetencje w zakresie zagadnień, które należy podjąć; delegaci bratni (*Delegati fraterni*), należący do Kościołów i wspólnot kościelnych, które nie są jeszcze w

pełnej jedności z Kościołem katolickim. Można do nich dodać niektórych gości specjalnych (*Invitati speciales*), wyznaczonych na podstawie ich uznanego autorytetu.

Synod Biskupów spotyka się na zgromadzeniach różnego rodzaju^[34]. Jeśli sugerują to okoliczności, samo zgromadzenie synodalne może się odbyć w kilku różnych od siebie okresach. Każde zgromadzenie, niezależnie od trybu jego przeprowadzenia jest ważnym wydarzeniem słuchania wspólnotowego tego, co Duch Święty „mówi do Kościołów” (*Ap 2, 7*). Konieczne jest zatem, aby w trakcie prac synodalnych szczególnie uwypuklono celebracje liturgiczne oraz inne formy modlitwy chóralnej, aby prosić dla członków zgromadzenia o dar rozeznania i zgody. Równie stosowne jest, aby zgodnie z pradawną tradycją synodalną na początku każdego dnia uroczysto wprowadzano księgę Ewangelii, przypominając także symbolicznie wszystkim uczestniczącym o konieczności stawania się posłusznymi wobec Słowa Bożego, które jest „słowem prawdy” (*Kol 1, 5*).

9. Sekretariat Generalny Synodu Biskupów - składający się z sekretarza generalnego, jako przewodniczącego, podsekretarza, który pomaga sekretarzowi generalnemu we wszystkich jego funkcjach, i niektórych specjalnych rad biskupów - zajmuje się głównie formalnościami dotyczącymi odbytego już zgromadzenia synodalnego a także tego, które ma się odbyć. W fazie poprzedzającej zgromadzenie stara się on o określenie tematów, które należy przedyskutować podczas zgromadzenia Synodu spośród zaproponowanych przez Episkopat, o ich ściśle określenie w nawiązaniu do potrzeb Ludu Bożego, o rozpoczęcie procesu konsultacji oraz opracowywanie dokumentów przygotowawczych, sporządzonych na podstawie wyników konsultacji. Natomiast w fazie, która następuje po zgromadzeniu promuje ze swej strony wraz z właściwymi dykasteriami Kurii Rzymskiej, wdrożenie wytycznych synodalnych zatwierdzonych przez Biskupa Rzymskiego.

Wśród rad, które składają się na sekretariat generalny, nadając jemu specyficzną, własną strukturę, należy przede wszystkim wskazać Radę Zwyczajną, złożoną głównie z biskupów diecezjalnych, wybieranych przez ojców Zwyczajnego Zgromadzenia Ogólnego. Od chwili swego powstania w 1971 r., w celu przygotowania i wdrożenia Zwyczajnego Zgromadzenia Ogólnego, szeroko wykazał on swoją przydatność, odpowiadając w pewien sposób na pragnienie tych ojców soborowych, którzy wnioskowali o włączenie niektórych biskupów, zaangażowanych w duszpasterstwie w różnych regionach ziemi, jako stałych współpracowników Biskupa Rzymskiego w jego posłudze Pasterza powszechnego. Oprócz Rady Zwyczajnej mogą być tworzone w Sekretariacie Generalnym także inne rady, dla przygotowania i realizacji zgromadzeń synodalnych, innych niż Zwyczajne Zgromadzenie Ogólne.

Jednocześnie Sekretariat jest do dyspozycji Biskupa Rzymskiego we wszystkich sprawach, które zechce on jemu przedłożyć, aby mógł korzystać z pewnej rady biskupów pozostających w codziennym kontakcie z Ludem Bożym, także poza posiedzeniami synodalnymi.

10. Również dzięki Synodowi Biskupów powoli stanie się coraz bardziej jasne, że w Kościele Chrystusowym istnieje głęboka komunia między duszpasterzami a wiernymi, ponieważ każdy wyświęcony szafarz jest ochrzczonym pośród ochrzczonych, ustanowionym przez Boga, aby pasł Jego owce, czy to między biskupami a Biskupem Rzymu, Papieżem będącym „biskupem pośród biskupów, powołanym zarazem - jako następca apostoła Piotra - do kierowania Kościołem rzymskim, który przewodzi w miłości wszystkim Kościołom”[35]. Nie dopuszcza to, aby każdy podmiot mógłby istnieć bez drugiego.

Zwłaszcza kolegium biskupów nigdy nie istnieje bez głowy[36]; ale także Biskup Rzymu, który posiada „pełną, najwyższą i powszechną władzę, którą ma prawo zawsze sprawować w sposób nieskrępowany”[37], „jest zawsze złączony wspólnotą z pozostałymi biskupami, a także z całym Kościołem”[38]. W tym względzie „nie ulega wątpliwości, że Biskup Rzymu potrzebuje obecności swoich współbraci biskupów, ich rad oraz ich roztropności i doświadczenia. Następca Piotra musi istotnie głosić wszystkim, kim jest «Chrystus, Syn Boga żywego», ale jednocześnie musi zwracać uwagę na to, co Duch Święty wzbudza na ustach tych, którzy przyjmując słowo Jezusa «Ty jesteś Piotr...» (por. *Mt* 16, 16-18), uczestniczą w pełni w kolegium apostoelskim”[39].

Ufam też, że właśnie zachęcając do „nawrócenia papieżstwa [...], aby uczynić je bardziej wiernym znaczeniu, jakie Jezus Chrystus chciał jemu nadać, oraz aktualnym potrzebom ewangelizacji”[40], działalność Synodu Biskupów będzie mogła na swój sposób przyczynić się do przywrócenia jedności wszystkich chrześcijan, zgodnie z wolą Pana (por. *J* 17, 21). Czyniąc tak, dopomoże ono Kościołowi katolickiemu, zgodnie z życzeniem wyrażonym wiele lat temu przez Jana Pawła II, w „znalezieniu takiej formy sprawowania prymatu, która nie odrzucając bynajmniej istotnych elementów tej misji, byłaby otwarta na nową sytuację”[41].

Zgodnie z kanonem 342 KPK i biorąc pod uwagę to, co rozważano do tej pory, rozporządzam i ustalę, co następuje.

I. Zebrania Synodu

Art. 1

Przewodniczenie i typologia zgromadzeń synodalnych

§1. Synod Biskupów podlega bezpośrednio Biskupowi Rzymskiemu, który jest jego przewodniczącym.

§2. Zbiera się on:

1 na Zwyczajnym Zebraniu Ogólnym, jeżeli rozpatrywane są sprawy dotyczące dobra Kościoła powszechnego;

2 na Nadzwyczajnym Zgromadzeniu Ogólnym, jeżeli kwestie, które mają zostać ujęte, dotyczą dobra Kościoła powszechnego i wymagają pilnego rozpatrzenia;

3 na Zgromadzeniu Specjalnym, jeśli przedmiotem obrad są kwestie dotyczące głównie jednego lub więcej określonych obszarów geograficznych.

§3. Jeżeli uzna to za stosowne, szczególnie ze względu na charakter ekumeniczny, Biskup Rzymski może zwołać zgromadzenie synodalne według innego, ustalonego przez siebie trybu.

Art. 2

Członkowie i inni uczestnicy zgromadzeń synodalnych

§1. Członkami zgromadzenia synodalnego są osoby przewidziane w kanonie 346 KPK.

§2. Zależnie od tematu i okoliczności można wezwać na zgromadzenie Synodu także pewne inne osoby, które nie są biskupami, a których rola jest określona za każdym razem przez Biskupa Rzymskiego.

§3. Nominacja członków i pozostałych uczestników każdego zgromadzenia odbywa się zgodnie z prawem specjalnym szczegółowym.

Art. 3

Okresy zgromadzenia synodalnego

§1. Zależnie od tematu oraz okoliczności, zgromadzenie Synodu może być przeprowadzone w kilku oddzielnych okresach, różnych między sobą, według uznania Biskupa Rzymskiego.

§2. W okresie pomiędzy różnymi fazami, sekretariat generalny Synodu Biskupów wraz z relatorem generalnym oraz sekretarzem specjalnym zgromadzenia są odpowiedzialni za krzewienie dalszej refleksji na temat lub na niektóre szczególnie istotne aspekty, jakie wyłoniły się podczas prac zgromadzenia.

§3. Członkowie i pozostali uczestnicy sprawują nieprzerwanie swoje funkcje do czasu rozwiązania zgromadzenia Synodu.

Art. 4

Fazy zgromadzenia synodalnego

Każde zgromadzenie Synodu rozwija się zgodnie z kolejnymi etapami: fazą przygotowawczą, fazą celebracji i fazą wykonawczą.

II. Faza przygotowawcza zgromadzenia synodalnego

Art. 5

Początek i cel fazy przygotowawczej

§1. Faza przygotowawcza rozpoczyna się, gdy Biskup Rzymski ogłasza zgromadzenie Synodu, przydzielając mu jeden lub więcej tematów.

§2. Faza przygotowawcza koordynowana przez Sekretariat Generalny Synodu ma na celu zasięgnięcie opinii Ludu Bożego na temat zgromadzenia Synodu.

Art. 6

Konsultacja Ludu Bożego

§1. Zasięgnięcie opinii Ludu Bożego odbywa się w Kościołach partykularnych, za pomocą Synodu Biskupów Kościołów Patriarchalnych i Kościołów Arcybiskupich Większych, Rady Hierarchów i Zgromadzenia Hierarchów Kościołów sui iuris oraz Konferencji Episkopatów.

W każdym Kościele partykularnym biskupi przeprowadzają konsultację z ludem Bożym, odwołując się do ciał uczestnictwa przewidzianych prawem, nie wykluczając wszelkich innych środków, które uznają za stosowne.

§2. Unie, Federacje oraz Konferencje Instytutów Życia Konsekwentnego i Stowarzyszeń Życia Apostolskiego męskich i żeńskich zasięgają opinii przełożonych wyższych, którzy z kolei mogą zasięgnąć opinii swoich rad i innych członków tych instytutów i stowarzyszeń.

§3. Podobnie również stowarzyszenia wiernych uznane przez Stolicę Apostolską konsultują się ze swoimi członkami.

§4. Dykasterie Kurii Rzymskiej oferują swój wkład, uwzględniając ich specyficzne kompetencje.

§5. Sekretariat Generalny Synodu może również wskazać inne formy konsultacji z Ludem Bożym.

Art. 7

Przekazywanie głosów przygotowawczych do Sekretariatu Generalnego Synodu

§1. Każdy Kościół partykularny posyła swój głos do Synodu Biskupów Kościołów Patriarchalnych i Kościołów Arcybiskupich Większych, Rady Hierarchów i Zgromadzenia Hierarchów Kościołów sui iuris oraz Konferencji Episkopatów swojego terytorium.

Z kolei te ciała przekazują syntezę otrzymanych tekstów do Sekretariatu Generalnego Synodu.

Podobnie czynią Unie Przełożonych Generalnych oraz Międzynarodowa Unia Przełożonych Generalnych z głosami wypracowanymi przez instytuty życia konsekrowanego i stowarzyszenia życia apostołskiego.

Dykasterie Kurii Rzymskiej przekazują swoje głosy bezpośrednio do Sekretariatu Generalnego Synodu Biskupów.

§2. Nienaruszone pozostaje prawo wiernych, czy to indywidualnie czy też stowarzyszonych, aby bezpośredniego posłać swoje głosy do Sekretariatu Generalnego Synodu.

Art. 8

Zwołanie spotkania przedsynodalnego

§1. Zależnie od tematu oraz okoliczności Sekretariat Generalny Synodu może promować zwołanie spotkania przedsynodalnego z udziałem niektórych wiernych przezeń wskazanych, aby także i oni, w różnorodności swoich warunków życia, mogli zaoferować zgromadzeniu Synodu swój wkład.

Zaproszone mogą być także pewne inne osoby.

§2. Takie spotkanie może odbywać się również na poziomie regionalnym, angażując Synod Biskupów Kościołów Patriarchalnych i Kościołów Arcybiskupich Większych, Rady Hierarchów i Zgromadzenia Hierarchów Kościołów sui iuris oraz Konferencje Episkopatów danego obszaru, a także Międzynarodowe Zgromadzenia Konferencji Episkopatów, w celu uwzględnienia specyfiki historycznej, kulturowej i kościelnej różnych obszarów geograficznych.

Art. 9

Zaangażowanie instytutów studiów wyższych

Instytuty studiów wyższych, zwłaszcza te, które mają szczególne kompetencje odnośnie do tematu zgromadzenia Synodu lub specyficznych kwestii z nim związanych, mogą oferować studia,

albo z własnej inicjatywy lub na wniosek Synodu Biskupów Kościołów Patriarchalnych i Kościołów Arcybiskupich Większych, Rady Hierarchów i Zgromadzenia Hierarchów Kościołów sui iuris oraz Konferencji Episkopatów lub na wniosek Sekretariatu Generalnego Synodu.

Takie studia zawsze mogą być przekazywane do Sekretariatu Generalnego Synodu.

Art. 10

Ustanowienie komisji przygotowawczej

§1. W celu pogłębienia tematu i zredagowania ewentualnych dokumentów przed zgromadzeniem Synodu, Sekretariat Generalny Synodu Biskupów może posłużyć się komisją przygotowawczą, składającą się z ekspertów.

§2. Komisja ta powoływana jest przez Sekretarza Generalnego Synodu, który jej przewodniczy.

III. Faza celebracji zgromadzenia Synodu

Art. 11

Przewodniczący delegowani, relator generalny i sekretarz specjalny

Przed rozpoczęciem zgromadzenia Synodu Biskup Rzymski powołuje:

1 jednego lub więcej przewodniczących delegowanych, którzy przewodniczą zgromadzeniu w jego imieniu i na mocy jego władzy;

2 relatora generalnego, który koordynuje dyskusję na temat zgromadzenia Synodu i wypracowanie ewentualnych dokumentów, które zostaną przedłożone temu zgromadzeniu;

3 jednego lub więcej sekretarzy specjalnych, którzy wspomagają relatora generalnego we wszystkich jego funkcjach.

Art. 12

Eksperci, audytorzy, delegaci bratni i goście specjalni

§1. Na zgromadzenie Synodu mogą zostać zaproszeni bez prawa głosu:

1 eksperci, którzy współpracują z sekretarzem specjalnym z uwagi na swą kompetencję odnośnie do tematu zgromadzenia Synodu, do których można dodać kilku konsultorów Sekretariatu Generalnego;

2 audytorzy, którzy wnoszą swój wkład do prac zgromadzenia ze względu na swoje doświadczenie i wiedzę.

3 delegaci bratni, reprezentujący Kościoły i wspólnoty kościelne, które nie są jeszcze w pełnej komunii z Kościołem katolickim.

§2. W pewnych okolicznościach mogą być mianowani, bez prawa głosu, pewni goście specjalni, którzy są uznawani za szczególne autorytety w odniesieniu do tematu zgromadzenia Synodu.

Art. 13

Otwarcie i zakończenie zgromadzenia Synodu

Zgromadzenie Synodu zaczyna się i kończy celebracją Eucharystii pod przewodnictwem Biskupa Rzymskiego, w której członkowie zgromadzenia biorą udział różnorodnie, zgodnie ze swoją pozycją.

Art. 14

Kongregacje Ogólne i Sesje Kręgów Mniejszych

Zgromadzenie Synodu spotyka się na sesjach plenarnych, zwanych kongregacjami ogólnymi, w których uczestniczą członkowie, eksperci, audytorzy, delegaci bratni i goście specjalni, lub na sesjach w kręgach mniejszych, w których uczestnicy zgromadzenia podzieleni są na grupy zgodnie z prawem specjalnym.

Art. 15

Dyskusja na temat zgromadzenia synodalnego

§1. Podczas kongregacji ogólnych członkowie zabierają głos zgodnie z prawem specjalnym.

§2. Okresowo między członkami ma również miejsce swobodna wymiana poglądów na temat omawianych kwestii.

§3. Także audytorzy, delegaci bratni i goście specjalni mogą być zaproszeni do zabrania głosu na temat zgromadzenia Synodu.

Art. 16

Ustanowienie komisji studyjnych

Zależnie od tematu i okoliczności, zgodnie z prawem specjalnym, można ustanowić pewne komisje studyjne, składające się z członków oraz innych uczestników Synodu.

Art. 17

Wypracowanie i zatwierdzenie dokumentu końcowego

§1. Wnioski zgromadzenia są zbierane w dokumencie końcowym.

§2. W celu zredagowania dokumentu końcowego ustanawia się oddzielną komisję, składającą się z relatora generalnego, który jej przewodniczy, sekretarza generalnego, sekretarza specjalnego oraz niektórych członków wybranych przez zgromadzenie synodalne z uwzględnieniem różnych regionów, a także innych, mianowanych przez Biskupa Rzymskiego.

§3. Dokument końcowy jest przedkładany do zatwierdzenia przez członków, zgodnie z prawem specjalnym, dążąc w miarę możliwości do jednomyślności moralnej.

Art. 18

Przekazanie dokumentu końcowego Biskupowi Rzymskiemu

§1. Po uzyskaniu aprobaty członków, dokument końcowy zgromadzenia jest przedstawiony Biskupowi Rzymskiemu, który podejmuje decyzję o jego publikacji.

W przypadku wyraźnego zatwierdzenia przez Biskupa Rzymskiego, dokument końcowy ma udział w nauczaniu zwyczajnym Następcy Piotra.

§2. W przypadku, gdy Biskup Rzymski udzielił zgromadzeniu Synodu głosu decydującego, zgodnie z kanonem 343 Kodeksu Prawa Kanonicznego, dokument końcowy ma udział w nauczaniu zwyczajnym Następcy Piotra, po tym, jak dokona on jego potwierdzenia i promulgacji.

W tym przypadku dokument końcowy zostaje opublikowany wraz z podpisem Biskupa Rzymskiego oraz z podpisami członków.

IV. Faza wykonawcza zgromadzenia synodalnego

Art. 19

Recepcja i wcielanie wniosków zgromadzenia

§1. Biskupi diecezjalni lub eparchialni troszczą się o recepcję i wcielanie wniosków zgromadzenia Synodu, po ich zatwierdzeniu przez Biskupa Rzymskiego, przy pomocy ciał uczestnictwa

przewidzianych przez prawo.

§2. Synody Biskupów Kościołów Patriarchalnych i Kościołów Arcybiskupich Większych, Rady Hierarchów i Zgromadzenia Hierarchów Kościołów sui iuris oraz Konferencje Episkopatów koordynują wcielanie wyżej wymienionych wniosków na swoim terytorium, a w tym celu mogą opracować wspólne inicjatywy.

Art. 20

Zadania Sekretariatu Generalnego Synodu

§1. Wraz z właściwą dykasterią Kurii Rzymskiej, a także, w zależności od tematu i okoliczności wraz z innymi, na różne sposoby zainteresowanymi dykasteriami, Sekretariat Generalny Synodu promuje ze swej strony wcielanie wytycznych synodalnych zatwierdzonych przez Biskupa Rzymskiego.

§2. Sekretariat Generalny może opracować studia i inne inicjatywy stosowne do tego celu.

§3. W szczególnych okolicznościach Sekretariat Generalny, z upoważnienia Biskupa Rzymskiego, może wydawać dokumenty wykonawcze po wysłuchaniu opinii właściwej dykasterii.

Art. 21

Ustanowienie Komisji wykonawczej

§1. Zależnie od tematu i okoliczności, Sekretariat Generalny Synodu może skorzystać z Komisji ds. Wcielania złożonej z ekspertów.

§2. Sekretarz Generalny Synodu powołuje jej członków, po konsultacji z przewodniczącym właściwej dykasterii Kurii Rzymskiej i jej przewodniczący.

§3. Komisja wspiera Sekretariat Generalny odpowiednimi studiami w zakresie zadania, o którym mowa w art. 20 § 1.

V. Sekretariat Generalny Synodu Biskupów

Art. 22

Ustanowienie Sekretariatu Generalnego

§1. Sekretariat Generalny jest instytucją stałą w służbie Synodu Biskupów, podlegającą bezpośrednio Biskupowi Rzymu.

§2. Składa się on z sekretarza generalnego, podsekretarza, który pomaga sekretarzowi generalnemu we wszystkich jego funkcjach i Rady Zwyczajnej, a także, jeżeli zostały ustanowione z Rad wymienionych w art. 25.

§3. Sekretarz generalny i podsekretarz są mianowani przez Biskupa Rzymskiego i są członkami zgromadzenia Synodu.

§4. W realizacji swoich obowiązków Sekretariat Generalny korzysta z odpowiedniej liczby urzędników i konsultorów.

Art. 23

Zadania Sekretariatu Generalnego Synodu Biskupów

§1. Sekretariat Generalny jest odpowiedzialny za przygotowanie i wdrożenie zgromadzeń Synodu, a także w innych kwestiach, które Biskup Rzymski zechce jemu przedłożyć dla dobra Kościoła powszechnego.

§2. W tym celu współpracuje on z Synodami Biskupów Kościołów Patriarchalnych i Kościołów Arcybiskupich Większych, Radami Hierarchów i Zgromadzeniami Hierarchów Kościołów sui iuris oraz Konferencjami Episkopatów, a także z dykasteriami Kurii Rzymskiej.

Art. 24

Rada Zwyczajna Sekretariatu Generalnego

§1. Rada Zwyczajna Sekretariatu Generalnego jest organem właściwym w sprawie przygotowania i wdrożenia Zwyczajnego Zgromadzenia Ogólnego.

§2. Składa się ona w większości z biskupów diecezjalnych, wybranych przez Zwyczajne Zgromadzenie Ogólne, aby reprezentować różne obszary geograficzne, zgodnie z prawem specjalnym, w tym, z jednego spośród zwierzchników lub biskupów eparchialnych Katolickich Kościołów Wschodnich: a także ze zwierzchnika dykasterii Kurii Rzymskiej, właściwej w zakresie tematu Synodu, ustanowionego przez Biskupa Rzymskiego oraz biskupów mianowanych przez Biskupa Rzymskiego.

§3. Członkowie Rady Zwyczajnej obejmują swój urząd po zakończeniu Zwyczajnego Zgromadzenia Ogólnego, które ich wybrało; są członkami następnego Zwyczajnego Zgromadzenia Ogólnego, a ich mandat ustaje z chwilą zakończenia tego ostatniego.

Art. 25

Inne Rady Sekretariatu Generalnego

§1. Rady Sekretariatu Generalnego dla przygotowania Zwyczajnego Zgromadzenia Ogólnego, Nadzwyczajnego Zgromadzenia Ogólnego oraz Zgromadzenia Specjalnego składają się z członków mianowanych przez Biskupa Rzymskiego.

§2. Członkowie tych Rad uczestniczą w zgromadzeniu synodalnym zgodnie z prawem specjalnym i przestają wypełniać swój mandat po jego rozwiązaniu.

§3. Rady Sekretariatu Generalnego dla wdrożenia Nadzwyczajnego Zgromadzenia Ogólnego i Zgromadzenia Specjalnego składają się w większości z członków wybieranych przez zgromadzenie Synodu zgodnie z prawem specjalnym, do których dołączani są członkowie mianowani przez Biskupa Rzymskiego.

§4. Rady te pełnią swoją funkcję przez pięć lat od rozwiązania zgromadzenia Synodu, chyba że Biskup Rzymski postanowi inaczej.

Przepisy końcowe

Art. 26

Sekretariat Generalny Synodu Biskupów wyda, zgodnie z duchem i przepisami niniejszej Konstytucji Apostolskiej Instrukcję na temat celebracji zgromadzeń synodalnych i działalności Sekretariatu Generalnego Synodu Biskupów, a przy okazji każdego zgromadzenia Synodu, regulamin odnośnie do jego przebiegu.

Art. 27

Zgodnie z kanonem 20 KPK i kanonem 1502 § 2 KKKW wraz z promulgacją i publikacją niniejszej Konstytucji Apostolskiej zostają uchylone wszelkie przepisy stanowiące inaczej, a w szczególności:

1. kanony KPK i KKKW, które w całości lub w części są bezpośrednio sprzeczne z jakimkolwiek artykułem niniejszej Konstytucji Apostolskiej;
2. artykuły motu proprio *Apostolica sollicitudo* Pawła VI, z 15 września 1965 r.;
3. *Ordo Synodi Episcoporum*, z 29 września 2006 r., łącznie z *Adnexum de modo procedendi in Circulis minoribus*.

Zarządzam, aby wszystko, co postanowiłem w tej Konstytucji Apostolskiej weszło w życie

począwszy od dnia jej opublikowania w *L'Osservatore Romano*, bez względu na jakiegokolwiek postanowienia przeciwne, nawet gdyby były godne szczególnej wzmianki, oraz aby została opublikowana w *Acta Apostolicae Sedis*.

Zachęcam wszystkich do przyjęcia postanowień niniejszej Konstytucji Apostolskiej szczerze i z ochotną gotowością, z pomocą Dziewicy Maryi, Królowej Apostołów i Matki Kościoła.

W Rzymie, u Świętego Piotra, 15 września 2018 roku, w szóstym roku mego pontyfikatu.

Franciszek

[1] Por. Sobór Watykański II, Dekr. *Christus Dominus* (28 października 1965), 5.

[2] *Tamże*; por. Jan Paweł II, Posynodalna adhort. apost. *Pastores gregis* (16 października 2003), 58.

[3] Adhort. apost. *Evangelii gaudium* (24 listopada 2013), 1.

[4] *Tamże*, 5.

[5] *Tamże*, 27.

[6] Sobór Watykański II, Dekr. *Ad gentes* (7 października 1965), 29; por. *tenże*, Konst. dogm. *Lumen gentium* (21 listopada 1964), 23.

[7] *Tamże*, 18.

[8] Por. *tamże*, 21-22; Dekr. *Christus Dominus*, 4.

[9] Por. Konst. dogm. *Lumen gentium*, 23; Dekr. *Christus Dominus*, 3.

[10] Por. Konst. dogm. *Lumen gentium*, 22; Dekr. *Christus Dominus*, 4; *Codex Iuris Canonici* (25 stycznia 1983), kan. 337, §§ 1-2; *Codex Canonum Ecclesiarum Orientalium* (18 października 1990), kan. 50, §§ 1-2.

[11] Por. *Codex Iuris Canonici*, kan. 337, § 3; *Codex Canonum Ecclesiarum Orientalium*, kan. 50,

- § 3.
- [12] Nr I.
- [13] Por. *tamże*, II.
- [14] *Tamże*, Wstęp.
- [15] Por. *Codex Iuris Canonici*, kan. 342-348; *Codex Canonum Ecclesiarum Orientalium*, kan. 46.
- [16] *Homilia na zakończenie VI Zgromadzenia Ogólnego Zwyczajnego Synodu Biskupów* (29 października 1983), w: Jan Paweł II, *Nauczanie papieskie*, VI, 2, Poznań, 1999, s. 417.
- [17] *Przemówienie do członków XIII Rady Zwyczajnej Sekretariatu Generalnego Synodu Biskupów* (13 czerwca 2013), w: *L'Osservatore Romano*, wyd. polskie, n. 8-9 (355)/2013, s. 31.
- [18] Konst. dogm. *Lumen gentium*, 25.
- [19] Posynodalna adhort. apost. *Pastores gregis*, 28.
- [20] Adhort. apost. *Evangelii gaudium*, 119.
- [21] Konst. dogm. *Lumen gentium*, 12.
- [22] *Discorso ai Partecipanti al Convegno per i nuovi Vescovi promosso dalla Congregazione per i Vescovi e dalla Congregazione per le Chiese Orientali* (19 settembre 2013); por. Adhort. apost. *Evangelii gaudium*, 31.
- [23] *Homilia podczas czuwania modlitewnego w ramach przygotowań do Synodu o rodzinie* (4 października 2014), w: *L'Osservatore Romano*, wyd. polskie, n. 10 (366)/2014, s. 7.
- [24] *Przemówienie podczas uroczystości upamiętniającej 50. rocznicę ustanowienia Synodu Biskupów* (17 października 2015), w: *L'Osservatore Romano*, wyd. polskie, n. 11 (377)/2015, s. 7.
- [25] *Tamże*.
- [26] Posynodalna adhort. apost. *Pastores gregis*, 58.
- [27] *Przemówienie podczas uroczystości upamiętniającej 50. rocznicę ustanowienia Synodu Biskupów*; por. Adhort. apost. *Evangelii gaudium*, 31.
- [28] *Przemówienie podczas uroczystości upamiętniającej 50. rocznicę ustanowienia Synodu*

Biskupów.

[29] Posynodalna adhort. apost. *Pastores gregis*, 58.

[30] Jan Paweł II, *Przemówienie do Rady Sekretariatu Generalnego Synodu Biskupów* (30 kwietnia 1983), w: Jan Paweł II, *Nauczanie papieskie*, VI, 1, Poznań 1998, s. 525.

[31] *Przemówienie na zakończenie XIV Zwyczajnego Zgromadzenia Ogólnego Synodu Biskupów* (24 października 2015), w: *L'Osservatore Romano*, wyd. polskie, n. 11 (377)/2015, s. 11.

[32] Paolo VI, *Discorso per l'inizio dei lavori della I Assemblea Generale Ordinaria del Sinodo dei Vescovi* (30 settembre 1967).

[33] Por. *Codex Iuris Canonici*, kan. 339, § 2; *Codex Canonum Ecclesiarum Orientalium*, kan. 52, § 2.

[34] Por. *Codex Iuris Canonici*, kan. 346.

[35] *Przemówienie podczas uroczystości upamiętniającej 50. rocznicę ustanowienia Synodu Biskupów.*

[36] Por. Konst. dogmat. *Lumen gentium*, 22.

[37] *Tamże.*

[38] *Codex Iuris Canonici*, kan. 333, § 2; por. *Codex Canonum Ecclesiarum Orientalium*, kan. 45, § 2; *Pastores gregis*, 58.

[39] *Lettera al Segretario Generale del Sinodo dei Vescovi in occasione della elevazione alla dignità episcopale del Sotto-Segretario* (1 aprile 2014).

[40] Adhort. apost. *Evangelii gaudium*, 32.

[41] Enc. *Ut unum sint* (25 maja 1995), 95.